

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

สวณานุตตริย – การฟังที่ยอดเยี่ยม

สวณานุตตริย อ่านตามภาษาบาลีว่า สะ - วะ - นา - นุด - ตะ - ริ - ยะ มาจากคำว่า สวณ (การฟัง) กับคำว่า อนุตตริย (ไม่มีสิ่งอื่นยิ่งไปกว่า, ยอดเยี่ยม) รวมกันเป็น สวณานุตตริย เขียนเป็นไทยได้ว่า สวณานุตตริยะ แปลว่า การฟังที่ยอดเยี่ยม หมายถึง การฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ตามข้อความในพระสูตรต้นปิฎก อังคุตตรนิกาย ฉกกนิบาต อนุตตริย-สูตร ดังนี้

“ผู้ใดมีศรัทธาตั้งมั่น มีความรัก(เคารพ)ตั้งมั่น มีศรัทธาไม่หวั่นไหว มีความเลื่อมใสยิ่ง ย่อมไปฟังธรรมของพระตถาคตหรือสาวกของพระตถาคต การฟังนี้ ยอดเยี่ยมกว่าการฟังทั้งหลาย ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์แห่งสัตว์ทั้งหลาย เพื่อก้าวล่วงความโศกและความรำไร เพื่อความดับสูญแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุอายุธรรม(อริยมรรค) เพื่อให้แจ้งซึ่งนิพพาน ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ข้อที่บุคคลผู้มีศรัทธาตั้งมั่น มีความรัก(เคารพ)ตั้งมั่น มีศรัทธาไม่หวั่นไหว มีความเลื่อมใสยิ่ง ไปเพื่อฟังธรรมของพระตถาคตหรือสาวกของพระตถาคต นี้ เราเรียกว่า สวณานุตตริยะ”

ในมโนรทปฺปรณี อรรถกถา อังคุตตรนิกาย ฉกกนิบาต อนุตตริยสูตร ได้แสดงความเป็นจริงของ สวณานุตตริยะ (การฟังที่ยอดเยี่ยม) ดังนี้

การฟังคุณกถา(ถ้อยคำที่กล่าวถึงคุณ) ของกษัตริย์ เป็นต้น ไม่ถือว่าเป็นสวณานุตตริยะ ส่วนการฟังคุณกถาของพระรัตนตรัย ด้วยสามารถแห่งความรัก(เคารพ)มั่นคง กิติ การฟังพระพุทธพจน์ คือพระไตรปิฎก กิติ ของผู้มีศรัทธาตั้งมั่นแล้ว ชื่อว่า สวณานุตตริยะ

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ในฐานะที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ต้องได้ฟังและเข้าใจคำที่พระองค์ได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก ย่อมเจริญขึ้นไปตามลำดับ ไม่ใช่ว่าปัญญาจะเจริญขึ้นสมบูรณ์เต็มที่ด้วยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพียงครั้งเดียว หรือ สอง สามครั้งเท่านั้น แต่

ต้องอาศัยการฟังบ่อยๆ เองๆ พิจารณาไตร่ตรองในเหตุในผลในคำที่ได้ยินได้ฟัง ขณะที่สามารถทำให้ตนเองได้มีความเข้าใจพระธรรมเพิ่มขึ้นนั้น เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดของชีวิต เพราะเหตุว่าในวันหนึ่งๆ ส่วนมากจะเป็นไปด้วยอำนาจของอกุศลซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่นำคุณประโยชน์อะไรมาให้เลย แต่บางครั้งบางเวลาก็มีเหตุปัจจัยทำให้เป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะสละเวลาจากที่เป็นอกุศล มาเพื่อฟังพระธรรม ซึ่งหาฟังได้ยากอย่างยิ่ง เพราะบุคคลที่จะแสดงให้เห็นสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงนั้น หายาก และผู้นั้นก็ต้องได้เป็นผู้สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว เห็นประโยชน์ของการได้เข้าใจความจริง จึงฟัง จึงศึกษาด้วยความเคารพ และจากการฟังในแต่ละครั้ง ความเข้าใจก็จะค่อยๆ เจริญขึ้น จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมจริงๆ เพราะจะเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อการขัดเกลาละคลายกิเลสในชีวิตประจำวัน กิเลส (เครื่องเศร้าหมองของจิต) ที่มีมาก ถ้าไม่มีปัญญาแล้ว ย่อมไม่สามารถที่จะขจัดออกไปจากจิตใจได้เลย

ตราบใดที่ยังเป็นผู้หนาแน่นไปด้วยกิเลส กิเลสยังดับไม่ได้ กิเลสยังไม่หมดไปทั้งโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น แม้จะได้ฟังพระธรรมมาบ้างและมีความเข้าใจด้วยว่า ทุกอย่างเป็นธรรม คือเป็นสิ่งที่มีความจริง โภภะ โทสะ โมหะ เป็นอกุศลธรรม ก็มีจริง ทั้งหมดก็เป็นธรรม และสามารถบอกได้ว่า อกุศลธรรมเป็นธรรมฝ่ายไม่ดี เป็นธรรมฝ่ายดำ เป็นสิ่งที่ควรละ แต่ก็ยังละไม่ได้ ดับไม่ได้ ถ้ายังไม่มีปัญญาในระดับที่จะสามารถดับกิเลสได้

จากการฟังพระธรรมในชีวิตประจำวัน พุทธิกรรมกล่าวคือ การกระทำทางกาย ทางวาจา ส่องให้เห็นถึงความเข้าใจพระธรรมที่ได้ฟังว่า มีมากน้อยแค่ไหน? ถ้าได้ฟังพระธรรมแล้ว จะไม่โกรธเลย อย่างนี้ยังเป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุว่า ยังไม่ใช่พระอนาคามีบุคคล แต่ควรที่จะพิจารณาเตือนตนเองว่า ผูกโกรธหรือเปล่า? โกรธน้อยลงบ้างหรือเปล่า? เห็นโทษของความโกรธเพิ่มขึ้นบ้างไหมว่าไม่ควรโกรธใครเลยทั้งสิ้น เพราะเหตุว่าใครที่ทำไม่ดี เขาก็ต้องได้รับผลที่ไม่ดีนั้นอย่างแน่นอน แล้วทำไมเราถึงจะต้องไปโกรธเขา ซึ่งเป็นการเพิ่มอกุศลธรรมให้กับตนเอง ทุกๆ วันก็มีอกุศลธรรมมากแล้ว ก็ยังเพิ่มเข้าไปอีก นี่คือนิสัยที่ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง และกิเลส ก็ไม่ได้มีเฉพาะโทสะ ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจเท่านั้น หมายรวมถึงกิเลสทุกประเภท ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ควรละทั้งหมด ประโยชน์ของการฟังพระธรรม คือความเข้าใจพระธรรม และเริ่มเห็นถูกต้องว่าในชีวิตประจำวันนี้ จากที่เคยเป็นอกุศล ก็เป็นอกุศลน้อยลง เพราะว่าสามารถที่จะระลึกถึงพระธรรมได้ขณะใด ขณะนั้นก็

เห็นโทษของอกุศลธรรมทั้งหลาย แต่ในทางตรงกันข้าม ขณะใดที่หลงลืมสติ ขณะนั้นไม่เห็นโทษของอกุศลธรรม จึงเป็นโอกาสของอกุศลธรรมที่จะเกิดต่อไปพอกพูนเพิ่มขึ้นต่อไป

ด้วยเหตุนี้ การมีโอกาสได้ฟังพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงเป็นการฟังที่ยอดเยี่ยม ไม่มีการฟังอย่างอื่นที่จะยอดเยี่ยมไปกว่านี้ เป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกตั้งแต่ต้น จนถึงการประจักษ์แจ้งความจริง ดับกิเลสตามลำดับขั้นได้ ถ้าจะพิจารณาจริงๆ แล้ว การที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ๑ การได้กำเนิดเป็นมนุษย์ ๑ การแสดงพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ ทั้ง ๓ ประการนี้ ที่จะพร้อมกันเข้าได้ หาได้ยากในโลก นี่ก็แสดงให้เห็นว่า ทุกท่านที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ก็เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยขณะเหล่านี้ ก็ขอขณะนี้อย่าได้ล่วงเลยท่านทั้งหลายไปเสีย เพราะเหตุว่าขณะนี้ ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ พร้อมทั้งได้เกิดในถิ่นที่ยังมีพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดำรงอยู่ และในขณะเดียวกัน ก็มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่บกพร่อง พร้อมทั้งจะรองรับพระธรรม สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกได้ ก็ควรที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา สะสมเป็นที่พึ่งต่อไป ไม่ประมาทในชีวิตที่สั้นแสนสั้นนี้ เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีค่าที่สุดในชีวิตซึ่งจะติดตามไปได้ คือ ปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก เพราะว่า ตั้งแต่เกิดมาอาจจะมียศสมบัติ มีรูปสมบัติ มียศ มีบริวาร มีทุกอย่าง แต่ปัญญามีหรือไม่ เพราะทรัพย์สมบัติต่างๆ เหล่านั้นติดตามไปในภพหน้าไม่ได้ แต่ปัญญาที่มาจากการได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะสะสมสืบต่อในจิตที่จะทำให้มีโอกาสได้ยินได้ฟังพระธรรมแล้วเกิดความเห็นถูกขึ้นต่อไปได้ นำมาซึ่งประโยชน์สุขเท่านั้น ไม่มีโทษใดๆ เลยแม้แต่น้อย

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗